

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs V. Vtrum ea quæ de Deo dicuntur & creaturis, vniuocè dicantur.
art. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS V.

Virum ea, quae de Deo dicuntur & creaturis, vniuocè dicantur.

Nomina tertij generis analogicè dicuntur de Deo & creaturis.

V. hoc loco dici poterant, dicta sunt à nobis copiosè 4. Metaphysicè inter disputandum de analogia entis. Quae enim de ente communi creato & increato dicta sunt, dicenda etiam sunt de ceteris nominibus tertij generis communibus Deo & creaturis, vt de sapientia, intellectu, bonitate, &c. de quibus tantum loquitur Diuus Thomas hoc loco, asserens, neque vniuocè, neque purè æquiuocè dici de Deo & creaturis, sed analogicè. Porrò hæc analogia ad illud genus analogorum pertinent, quibus in mente responderet vnus conceptus formalis, de quibus etiam scientia & vni definitio esse potest, quæque simpliciter dicta accipiuntur pro omnibus analogicè significatis: eò quod de singulis dicantur propriè, & de nullo impropriè, siue per translationem, vt ibidem latè explicatum est. Quare non est cur hoc loco hæc de re longiorem explicationem texamus.

ARTICVLVS VI.

Virum nomina per prius dicantur de creaturis, quam de Deo.

Prima conclusio.

Nomina qua translatione dicuntur de Deo, principalitè de creaturis dicuntur.

V. sunt conclusiones huius articuli. Pior est. Nomina, quæ metaphoricè, per translationem dicuntur de Deo, vt quod sit ignis consumens, agricola, &c. dicantur principalitè de creaturis, quas propriè significant, & minùs principalitè de Deo. Idem esset dicendū de nominibus tertij generis, si de Deo dicerentur solum in sensu, quem causalem appellabit: quoniam tunc de Deo solum impropriè, & per translationem dicerentur.

Secunda conclusio.

Nomina tertij generis communia Deo & creaturis, principalitè dicuntur de Deo licet non quoad modum significandi.

Posterior conclusio est. Nomina tertij generis communia Deo & creaturis, licet de vtrique dicantur propriè, hoc est, non per translationem, principalitè tamen dicuntur de Deo, si ad rem significatam attendas, quippe quæ perfectiùs & eminentiùs & per essentia inuenitur in Deo, in creaturis verò per participationem. Si verò ad modum significandi attendas, cum conceptus, quos expriment, perfectiùs & magis propriè representent res creatas, à quibus desumuntur, quam Deum, magis propriè etiam de rebus creatis, quam de Deo, affirmantur.

Analogorum vnum quado in definitione ceterorum adhibetur.

Illud est hoc loco animaduertendum, regulam illam in principio articuli allatam: nomina analogica, quæ dicuntur de pluribus, dici de illis per respectum ad vnum, quod ponitur in definitione ceterorum, non esse vniuocè veram: sed de analogis tantum, de quibus loquitur prima conclusio, quæ significant vnum propriè, & aliud, aut alia per translationem. Vnde solum est allata ad probandam primam conclusionem. In his verò analogis de quibus loquitur secunda conclusio, quæ videlicet significant omnia sua significata propriè, non est semper verum, quod in definitione minùs principalis significati ponatur alterum significatum principale: neque enim in definitione sapientia creatæ necesse est adhibere sapientiam increatam, vt hoc loco notat Caiet. Quamuis cum huiusmodi analogata minùs principalia habitudines sint transcendentales, vt vocat, ad analogata principalia, negandū non sit, vt exactissimè co-

A gnoscantur, necessarium esse, vt tamquam terminus, quem secundum suas naturas & essentias respiciunt, cognoscatur analogatum principale. Nemo quippe exactissimè cognoscit sapientiam creatam, nisi intelligat participationem quamdam esse diuinæ, à qua emanauit, & quam secundum suam essentiam transcendentaliter respicit.

ARTICVLVS VII.

Virum nomina, quæ importanti relationem ad creaturas dicantur de Deo ex tempore.

NIMADVERTENDVM circa hunc articulum est, non solum relationes quasdam rationis ad creaturas, qualis est relatio dominij, cause, vnitatis, &c. dici de Deo ex tempore, sed etiam actiones Dei ad extra, quæ esse solent rationes fundandi eiusmodi relationes, vt creationem, iustificationem, assumptionem humanitatis, &c. huiusmodi namque actiones non sunt formaliter in Deo, sed sunt in creaturis tamquam in subiecto: denominatione verò extrinseca dicuntur de Deo, vt saepe diximus in commentariis in Aristotelem, quod etiam, cum de creatione erit sermo, repetemus.

Actiones Dei ad extra, quæ sequuntur relationes dominij, cause, vnitatis, &c. denominatione extrinseca dicuntur de Deo ex tempore.

Quæ de rebus dici poterant hoc loco, diximus latè in prædicamentum relationis, & 1. Physicorum, dum de priuatione agebamus 4. metaph. q. 3. & 5. metaph. cap. 12. q. 1. & 2. disputari verò solent ab Scholasticis vt plurimum in 1. d. 30. Illud verò adiciam, Durandum in 1. d. 30. q. 2. & 8. Gabrielem ibidem per aliquot quaestiones, Gregorium d. 28. Ochamum & quosdam alios, idcirco existimare relationes illas cause, dominij, &c. quæ ex tempore de Deo dicuntur, esse in Deo relationes reales, & non rationis: quoniam credunt relationem non esse aliquid realiter, aut formaliter distinctum à rebus absolutis, sed ipsamet res absolutas quatenus per comparisonem ad aliud dominant, vt Socratem esse similem Platoni in albedine, non esse aliud, quam Socratem habere albedinem, vt Plato eam habet. Quoniam verò Platone non existere albo, Socrates nõ potest dici albus vt Plato, inde inquit, est quod ab albedine absoluta Socratis non confurgat denominatio illa relatiua comparatione Platonis, quæ antea confurgebat, non verò quod denominatio illa sit aliquid ab albedine absoluta aliquo modo distinctum. Iuxta hanc ergo sententiam ab absolutis relationibus realibus, quæ ex æternitate sunt in Deo, potest ex tempore confurgere denominatio relatiua comparatione creaturarum, quæ incipiunt esse ex tempore, sine aliqua relatione reali aut rationis quæ sit res ab absoluta aliquo modo ex natura rei distincta.

Hæc tamen opinio aperte est contra Aristotelem distinguentem relationem vt distinctum genus ex natura rei ab absolutis, cuius esse atque essentia sit ad aliud se habere. Præterea paternitas in diuinis, à qua omnis paternitas, iuxta dictum Pauli ad Ephes. 3. nominatur, est ratio formalis respectiua, & non absoluta: ergo etiam paternitas creatæ, quæ diuinam imitatur, erit respectiua. Breuitatis gratia mitto impugnationes alias huius sententia.

Relatio ex natura rei distinguuntur à rationibus absolutis.

Quod si quis obiiciat, Deus realiter est Dominus creaturarum: ergo non dicitur Dominus à relatione rationis. Dicendum est, realiter esse Dominum, tam quo ad fundamentum, nempe potentiam ad creandum, quam quo ad rationem fundandi, creationem videlicet ipsam, quæ se ipsa habere dicitur creatu

Dominus creaturarum dicitur Dominus, cum dominij relatio sit in eo rationis.